

V Bruselu dne 14.1.2020
COM(2020) 21 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Investiční plán pro udržitelnou Evropu

Investiční plán Zelené dohody pro Evropu

1. ÚVOD

Zelená dohoda pro Evropu je reakcí Evropské unie na výzvy v oblasti klimatu a životního prostředí, které jsou určujícím úkolem této generace. Jedná se o novou strategii růstu, jejímž cílem je přeměnit EU na spravedlivou a prosperující společnost s moderním, konkurenceschopným hospodářstvím účinně využívajícím zdroje, v níž do roku 2050 nebudou žádné čisté emise skleníkových plynů, na společnost, která chrání životní prostředí a zdraví obyvatel a v níž je hospodářský růst oddělen od využívání zdrojů.

Investičním pilířem Zelené dohody pro Evropu je investiční plán pro udržitelnou Evropu. Udržitelná Evropa vyžaduje značné investiční úsilí ve všech hospodářských odvětvích. Dosažení cílů v oblasti klimatu a energetiky na rok 2030¹ si do téhož roku vyžádá dodatečné investice ve výši 260 miliard EUR ročně². Komise již oznámila svůj záměr předložit plán (s posouzením dopadů) na další zvýšení ambiciózního plánu EU v oblasti klimatu pro rok 2030 a další investice budou zapotřebí k naplnění širších environmentálních a sociálních cílů, které si EU stanovila³.

Zájem investorů o udržitelné příležitosti s měřitelným dopadem narůstá. Podle nejnovějších odhadů se od roku 2016 roční množství vydaných zelených dluhopisů ztrojnásobilo a v roce 2019 dosáhlo hodnoty 225 miliard EUR. Je třeba vytvořit rámec, který propojí potřeby politických cílů a významné dostupné zdroje financování ze soukromého sektoru.

Investiční plán pro udržitelnou Evropu v nadcházející dekádě z rozpočtu EU a souvisejících nástrojů zmobilizuje udržitelné investice ze soukromého i veřejného sektoru v hodnotě nejméně 1 bilion EUR. Předkládá komplexní rámec pro přechod k udržitelnosti všech oblastí EU. Ten se zaměří na klimatické, environmentální a sociální investice, v případě posledně zmíněné oblasti pak na ty investice, které souvisejí s udržitelnou transformací.

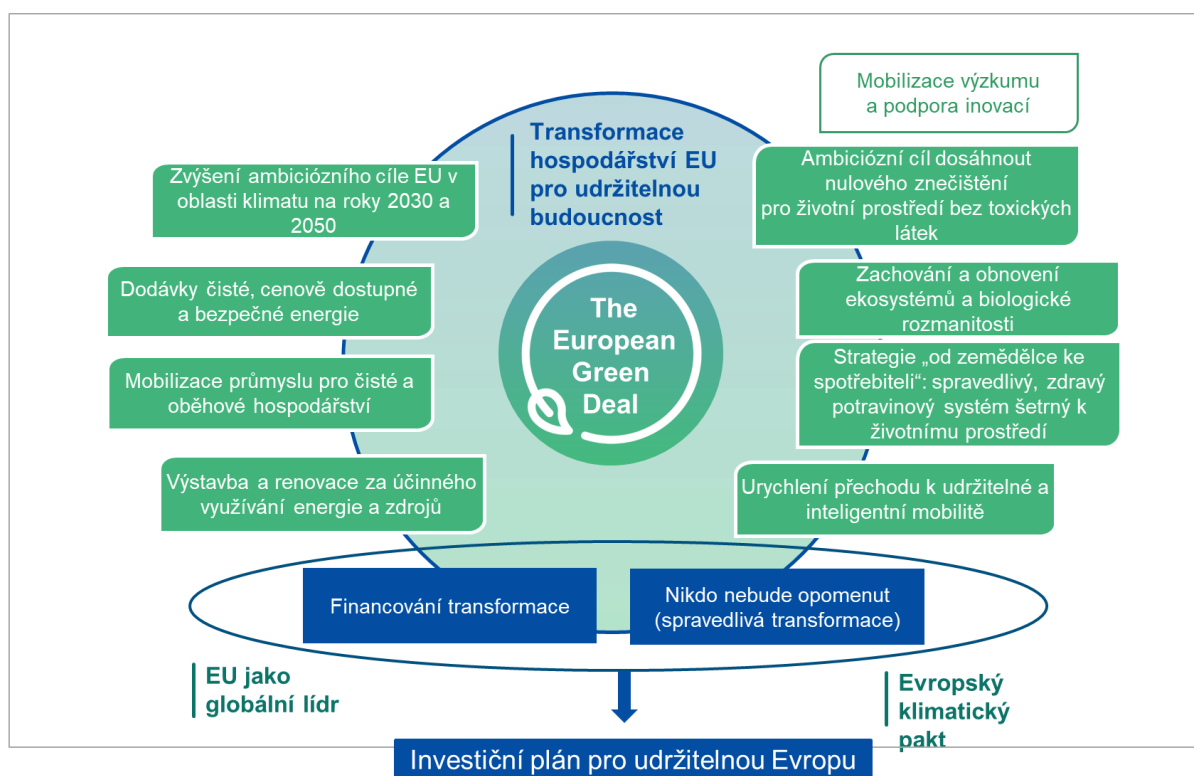
Aby bylo možné budoucí výzvy zvládnout, je však zapotřebí získat další investice. Měřítka budou muset poskytnout soukromé subjekty. Propojením souboru nových politických iniciativ s posílenými závazky týkajícími se stávajících nástrojů v rámci jednotného politického rámce poskytuje Komise v této oblasti nový politický podnět a zajišťuje větší dopad a soudržnost rámce EU pro udržitelné investice. Komise bude nadále pracovat na způsobu další mobilizace zdrojů, aby dosáhla cílů Zelené dohody.

¹ Mezi klíčové úkoly do roku 2030 patří: snížení emisí skleníkových plynů nejméně o 40 % (oproti množství z roku 1990), nejméně 32% podíl energie z obnovitelných zdrojů a zlepšení energetické efektivity o nejméně 32,5 %.

² Oproti základnímu scénáři – Sdělení „*Společně při dosahování cílů energetické unie a opatření v oblasti klimatu – vytvoření základů pro úspěšný přechod na čistou energii*“ COM(2019) 285.

³ Komise odhaduje, že kromě opatření souvisejících s klimatem jsou pro širší environmentální udržitelnost, včetně ochrany životního prostředí a řízení zdrojů, zapotřebí investice, jejichž výše se pohybuje mezi 100 a 150 miliardami EUR ročně. Pokud jde o investice do sociální infrastruktury, pracovní skupina na vysoké úrovni pro investice do sociální infrastruktury odhaduje, že by bylo zapotřebí dalších 142 miliard EUR ročně na dostupné bydlení, zdravotní a dlouhodobou péči, vzdělávání a celoživotní odbornou přípravu. Tyto náklady nesouvisí výlučně s náklady na podporu přechodu na zelené hospodářství.

Graf č. 1. Investiční plán Zelené dohody pro Evropu

Investiční plán pro udržitelnou Evropu umožní přechod na klimaticky neutrální, zelenou ekonomiku v následujících třech oblastech:

- **Zaprvé tento plán v nadcházející dekádě prostřednictvím rozpočtu EU na podporu udržitelných investic zmobilizuje nejméně 1 bilion EUR.** Rozpočet EU vyčlení větší část veřejných výdajů na klima a životní prostředí než kdy dříve. Přiláká soukromé financování a napomůže spravedlivému přechodu tím, že zprostředkuje investice veřejného sektoru do regionů, které transformace postihne nejvíce, a to využitím mechanismu pro spravedlivou transformaci.
- **Zadruhé vytvoří podpůrný rámec pro soukromé investory a veřejný sektor.** Jeho cílem bude zajistit nákladově efektivní, spravedlivý a sociálně vyvážený a férový přechod. Finanční instituce a soukromí investoři potřebují nástroje, aby mohli řádně určit, které investice jsou udržitelné. Klíčový význam pro jejich finanční kapacitu bude mít zejména taxonomie EU, princip „energetická účinnost v první řadě“ a kontrola z hlediska udržitelnosti. V případě veřejného sektoru umožní správně určit potřeby a odhadnout související finanční náklady evropský semestr, přezkum provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí a vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu v rámci energetické unie, jakož i plány, které vyžadují odvětvové environmentální předpisy (např. v oblasti odpadů, vody, biologické rozmanitosti a ovzduší).
- **Zatřetí poskytne cílenou podporu orgánům veřejné správy a navrhovatelům projektů při určování, strukturování a provádění udržitelných projektů.** Posílena bude podpora orgánů veřejné správy s cílem posoudit jejich finanční potřeby a naplánovat následné investice, jakož i přímá podpora navrhovatelům veřejných a soukromých projektů.

Graf č. 2. Investiční plán pro udržitelnou Evropu

Investiční plán pro udržitelnou Evropu přispívá k plnění cílů udržitelného rozvoje. Tato skutečnost je v souladu se závazkem uvedeným ve sdělení Zelená dohoda pro Evropu učinit cíle udržitelného rozvoje ústředním prvkem politiky a činnosti EU.

2. INVESTIČNÍ VÝZVA

Přechod ke klimaticky neutrálnímu a udržitelnému hospodářství, které je odolné vůči změně klimatu, bude vyžadovat značné investice. Dosažení stávajících cílů v oblasti klimatu a energetiky na rok 2030 si vyžádá dodatečné roční investice ve výši 260 miliard EUR⁴. Tato částka představuje především investice do energetiky, budov a části odvětví dopravy (vozidla)⁵. Nejvýznamnější část průměrných investičních potřeb na odvětví⁶ připadá na renovace budov. Tyto investiční toky by bylo třeba udržovat dlouhodobě.

Významné investice budou zapotřebí i v dalších odvětvích, zejména v zemědělství, které se bude potýkat s širšími environmentálními výzvami, včetně úbytku biologické rozmanitosti, ochrany přírodního kapitálu a podpory oběhové a modré ekonomiky, jakož i investic do lidského kapitálu a sociálních záležitostí, které souvisí s transformací.

Příznivé podmínky pro provádění Zelené dohody zajišťuje zejména digitalizace. Významné investice do evropských strategických digitálních kapacit, jakož i do rozvoje a širokého zavádění špičkových

⁴ Oproti základními scénáři – COM(2019) 285.

⁵ V případě dopravy údaje zahrnují celkové investiční výdaje na mobilní aktiva, avšak nezahrnují investice do infrastruktury a systémů, jež umožňují sdílení vozidel atd. Číselné údaje nezahrnují předpokládané náklady na aktualizované technologie, které byly použity pro dlouhodobou strategii.

⁶ Jedná se o konzervativní odhady. Vzhledem ke stávajícímu nedostatku údajů nezohledňují totiž důležité investiční potřeby v oblasti zemědělství nebo přizpůsobení se změně klimatu či ochrany a obnovy ekosystémů a biologické rozmanitosti.

digitálních technologií povedou k chytrým, inovativním a „na míru šitým“ řešením problémů souvisejících s klimatem.

Plán dále zvýšit cíl v oblasti snižování emisí EU pro rok 2030, který byl oznámen v rámci Zelené dohody pro Evropu, dá vzniknout ještě větším investičním potřebám. V podrobné analýze na podporu dlouhodobé strategické vize Komise pro klimaticky neutrální ekonomiku EU již bylo uvedeno, že přechod na nízkouhlíkové hospodářství může do roku 2040 vyžadovat dodatečné investice ve výši až 2 % HDP. Je možné, že ty bude třeba dále navýšit, aby bylo ambiciózních cílů dosaženo už do roku 2030.

3. FINANCOVÁNÍ: MOBILIZACE UDRŽITELNÝCH INVESTIC ZE VŠECH ZDROJŮ

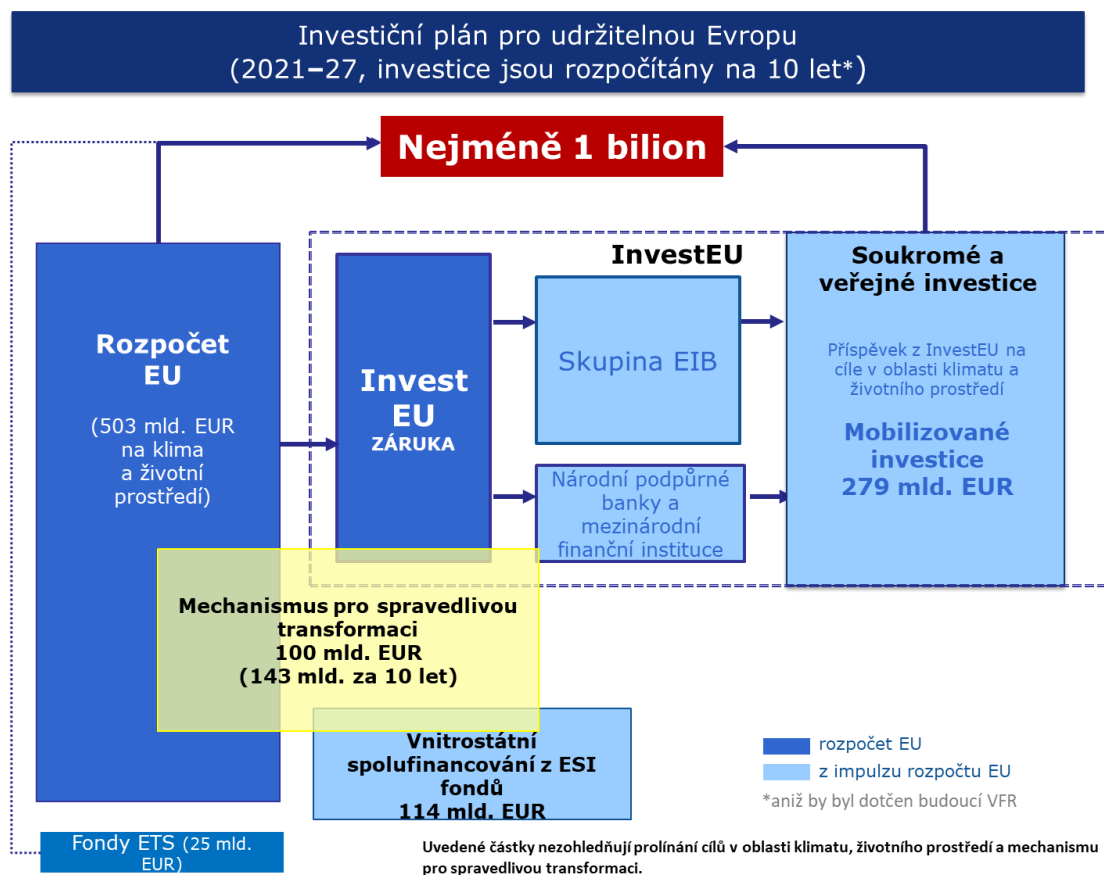
Investiční plán pro Evropu jako investiční pilíř Zelené dohody pro Evropu v nadcházející dekádě zmobilizuje na podporu udržitelných investic nejméně 1 bilion EUR. Tato částka financování přechodu na zelené hospodářství představuje výdaje z dlouhodobého rozpočtu EU, přičemž její čtvrtina je určena na účely související s klimatem a zahrnuje přibližně 39 miliard EUR na environmentální výdaje. Prostřednictvím pákového efektu rozpočtové záruky EU v rámci Programu InvestEU investiční plán navíc přiláká další soukromé financování.

Kromě výdajů EU souvisejících s opatřeními v oblasti klimatu a environmentální politiky jsou součástí investičního plánu pro udržitelnou Evropu rovněž částky využité v rámci mechanismu pro spravedlivou transformaci, které pomohou regionům, jež transformace zasáhne nejvíce.

Z Evropské investiční banky se stane klimatická banka Unie. Již ohlásila, že bude postupně zvyšovat podíl svého financování určeného na opatření v oblasti klimatu a environmentální udržitelnost tak, aby v roce 2025 dosáhl 50 % její činnosti. Zásadní bude rovněž spolupráce s ostatními finančními institucemi.

Tento příspěvek sice ilustruje závazek na straně EU financovat Zelenou dohodu pro Evropu, avšak sám o sobě nebude k uvolnění potřebných investic stačit. Zapotřebí budou značné příspěvky z vnitrostátních rozpočtů a soukromého sektoru.

Graf 3: Prvky financování, jejichž souhrn během nadcházející dekády⁷ v rámci investičního plánu pro udržitelnou Evropu dosáhne nejméně 1 bilionu EUR.

⁷ Odhadované číselné údaje jsou jednoduše rozpočítány na desetileté období na základě víceletého finančního rámce, jež Komise navrhuje pro období 2021–2027, aniž by byl dotčen budoucí víceletý finanční rámec (VFR), přičemž se předpokládá, že cíle v oblasti klimatu budou ve víceletém finančním rámci po roce 2027 přinejmenším zachovány.

Jakým způsobem zmobilizuje rozpočet EU v nadcházející dekádě nejméně 1 bilion EUR?

Mobilizace nejméně 1 bilionu EUR vyžaduje kombinaci finančních prostředků z rozpočtu EU dle návrhu Komise, které budou impulsem pro další veřejné a soukromé investice.

V období od roku 2021 do roku 2030 **poskytnou výdaje související s problematikou klimatu a životního prostředí z rozpočtu EU 503 miliard EUR**, a to v souladu s cílem víceletého finančního rámce na období 2021–2027, aby míra začleňování problematiky klimatu dosáhla 25 %, a včetně environmentálních výdajů na všechny programy⁸. **Tento krok bude v dotyčném období impulsem pro dodatečné vnitrostátní spolufinancování problematiky klimatu a životního prostředí ve výši 114 miliard EUR.**

Fond programu InvestEU přinese v období 2021–2030 díky pákovému efektu 279 miliard EUR v podobě soukromých a veřejných investic souvisejících s životním prostředím, a to díky rozpočtové záruce EU, která sníží rizika při financování a investičních operacích.

Aby nikdo nezůstal opomenut, bude **mechanismus pro spravedlivou transformaci** zahrnovat financování z rozpočtu EU, spolufinancování z členských států, jakož i příspěvky z InvestEU a EIB, **aby bylo dosaženo částky 100 miliard EUR, která se má v období 2021–2027 zmobilizovat**, což by v desetiletém období analogicky vedlo k dosažení částky 143 EUR, jež je pro spravedlivou transformaci nezbytná.

Inovační a modernizační fondy, které nejsou součástí rozpočtu EU, avšak jsou financovány prostřednictvím části příjmů z dražeb povolenek na emise uhlíku v rámci systému obchodování s emisemi **poskytnou na přechod EU ke klimatické neutralitě nejméně 25 miliard EUR.**

3.1. Ambicióznější cíle financování z rozpočtu EU a souvisejících programů

Ve svém návrhu příštího víceletého finančního rámce EU Komise navrhla zvýšit cíl v oblasti klimatu na 25 %. Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby ve svých probíhajících jednáních zachovaly míru ambice alespoň na této úrovni.

Součástí různých programů, které Komise pro příští víceletý finanční rámec EU navrhuje, budou konkrétní opatření k posílení vazby mezi plněním rozpočtu EU a cílem dosáhnout zelenější, bezuhlíkové Evropy, např.:

- Očekává se, že investice z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj dosáhnou během nadcházejících 7 let (2021–2027) 108 miliard EUR, což je více než 30 % jejich celkového finančního krytí.
- Budoucí společná zemědělská politika bude směřovat 40 % svého celkového finančního rámce na podporu cílů v oblasti klimatu. Podmínkou vyplacení přímých plateb bude splnění nových požadavků v oblasti životního prostředí a klimatu.
- Nejméně 35 % objemu rozpočtu programu Horizont Evropa (očekává se částka 35 miliard EUR) půjde na podporu cílů v oblasti klimatu. Kromě stávajícího přidělu na rok 2020 ve výši 1,35 miliardy EUR Komise na poslední rok programu Horizont 2020 navíc připravuje dodatečnou výzvu vyčleněnou na priority Zelené dohody o objemu přibližně 1 miliardy EUR.
- V případě programu LIFE se v porovnání s obdobím 2014–2020 jeho prostředky navýší o 72 % na 5,4 miliardy EUR. Více než 60 % jeho celkového finančního rámce bude sledovat cíle v oblasti klimatu, včetně částek 0,95 miliardy EUR na opatření v oblasti klimatu, 1 miliarda

⁸ Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Evropský zemědělský záruční fond, Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti a prostředky z programů Horizont Evropa a LIFE.

EUR na přechod na čistou energii a 2,15 miliardy EUR na ochranu přírody a biologické rozmanitosti.

- Nejméně 60 % rozpočtu Nástroje pro propojení Evropy (podporující odvětví dopravy, energetiky a digitálních infrastruktur) bude zaměřeno na podporu cílů v oblasti klimatu.
- Evropský sociální fond plus bude podporovat rozšiřování dovedností a rekvalifikaci přibližně 5 milionů osob, které najdou uplatnění na zelených pracovních místech, a v zelené ekonomice.

Rozpočet EU rovněž přispěje k dosažení cílů v oblasti klimatu na straně příjmů. V květnu 2018 předložila Komise návrh rozhodnutí o vlastních zdrojích, jehož součástí byl okruh týkající se vlastních zdrojů. Jedním z jeho klíčových prvků je vlastní zdroj týkající se nerecyklovaného odpadu z plastových obalů, který přispěje k dosažení cílů na úrovni EU stanovených ve strategii nakládání s odpady. V rámci návrhu Komise by navíc 20 % příjmů z dražeb v rámci systému EU pro obchodování s emisemi mělo být vyčleněno do rozpočtu EU jako vlastní zdroj.

Další prostředky na zelenou transformaci poskytnou fond pro modernizaci systému EU pro obchodování s emisemi a inovační fond, které jsou oba financovány mimo rozpočet EU. Inovační fond podpoří investice do rozšiřování průlomových nízkouhlíkových technologií a procesů v oblasti obnovitelné energie a energeticky náročných průmyslových odvětví, včetně problematiky zachycování, využívání a ukládání uhlíku a skladování energie. Cílem je sdílet riziko inovací s předkladateli projektů, aby byly podpořeny neobvyklé, vysoce inovativní projekty a evropský průmysl se stal globálním lídrem v oblasti čistých technologií. V současné době Komise připravuje první výzvu pro inovační fond o objemu 1 miliardy EUR, která by měla být zahájena v polovině roku 2020. Během příštích měsíců se uskuteční několik pracovních setkání, jejichž cílem bude oslovit předkladatele projektů a ostatní soukromé a veřejné investory a vytvořit soubor účinných výběrových kritérií. Fond pro modernizaci podpoří investice do energetiky a energetických systémů obecně, čímž zvýší účinné využívání energie v 10 členských státech s nižšími příjmy. Podpořit může i rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace dotčených osob. Prováděcí pravidla fondu pro modernizaci bude Komise brzy konzultovat. Komise oba nástroje v rámci revize systému EU pro obchodování s emisemi přezkoumá a zváží přidělení dodatečných příjmů do rozpočtu EU s cílem posílit financování spravedlivé transformace.

V souladu se sdělením Zelená dohoda pro Evropu Komise do léta 2020 představí plán (s posouzením dopadů), jehož účelem bude zvýšit cíl EU v oblasti snižování emisí skleníkových plynů pro rok 2030, včetně analýzy investičních potřeb. Na základě výsledků této analýzy by mohlo být vhodné zvážit případné změny cílů v oblasti klimatu v příštím víceletém finančním rámci.

Komise bude mít tyto úkoly:

- na interinstitucionálních jednáních obhájit ambiciózní cíl v oblasti klimatu ve výši nejméně 25 % víceletého finančního rámce,
- posílit systém sledování pokroku dosaženého při plnění tohoto cíle.

3.2. Shromáždění soukromých investic prostřednictvím programu InvestEU

Některé investice, které jsou pro transformaci potřebné, s sebou nesou větší riziko, než je soukromý sektor sám o sobě schopen zvládnout. V takové případě lze využít veřejných finančních prostředků cíleným způsobem, aby bylo možné omezit riziko dotyčných projektů a pákovým efektem získat soukromé financování. Poskytnutím rozpočtové záruky EU k částečnému pokrytí rizika finančních a investičních operací zmobilizují program InvestEU (nástupce Evropského fondu pro strategické investice) a 13 dalších finančních nástrojů EU za 7 let částku 650 miliard EUR. Pro podporu cílů Zelené dohody pro Evropu je třeba plně využít potenciálu programu InvestEU. Proto

je v rámci probíhajících interinstitucionálních jednání nezbytné dosáhnout ambiciózního cíle v oblasti klimatu, který byl pro program InvestEU stanoven. Komise navrhla cíl ve výši alespoň 30 %, který by byl v období od roku 2021 do roku 2027 impulsem pro investice v oblasti klimatu ve výši přibližně 195 miliard EUR, tj. přibližně 28 miliard EUR ročně a 280 miliard EUR během deseti let.

Program InvestEU podpoří investice do udržitelnosti ve všech hospodářských odvětvích. Rozloží rovněž udržitelné postupy mezi soukromé a veřejné investory. Komise předloží metodiku sledování klimatu pro měření příspěvku konkrétních finančních a investičních operací na plnění cílů programu v oblasti klimatu a životního prostředí. Dále zavede metodu pro kontrolu z hlediska udržitelnosti, na jejímž základě budou předkladatelé projektů přesahujících určitou velikost povinni posoudit dopad dotyčných projektů na životní prostředí, klima a sociální sféru. Jelikož tyto metody budou uplatňovat všichni prováděcí partneři programu InvestEU (skupina Evropské investiční banky, národní podpůrná banka, mezinárodní finanční instituce) a budou sloužit jako referenční bod i soukromým investorům a finančním zprostředkovatelům, jež se programu zúčastní, očekává se jejich rozšíření i mimo program InvestEU. Tyto metody vhodným způsobem využijí celounijní klasifikační systém pro environmentálně udržitelné ekonomické činnosti („taxonomii EU“).

Komise bude mít tyto úkoly:

- **ve druhé polovině roku 2020 podpořit sledování pokroku v oblasti klimatu a životního prostředí a pokyny pro kontrolu z hlediska udržitelnosti. V těchto dokumentech vhodným způsobem využije kritéria stanovená v taxonomii EU po jejím vstupu v platnost,**
- **ve spolupráci s prováděcími partnery programu InvestEU vyvinout finanční produkty pro environmentální, klimatickou a sociální udržitelnost, které mají být v rámci InvestEU zavedeny.**

3.3. Příspěvek Evropské investiční banky a mobilizace dalších finančních institucí

Evropská investiční banka (EIB) rovněž hraje klíčovou úlohu ve financování přechodu na uhlíkově neutrální a udržitelnou ekonomiku. Využívá svých vlastních zdrojů a v rámci různých programů podporu z rozpočtu EU a usnadňuje financování investic v oblasti klimatu a životního prostředí jak v rámci EU, tak mimo ni. V roce 2018 téměř 30 % podepsaných operací EIB přispělo k opatřením v oblasti klimatu, podpoře investic do zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně a nízkouhlíkovému růstu odolnému vůči změně klimatu. EIB očekává, že za rok 2019 se tento příspěvek bude pohybovat mezi 28–31%. Očekává se, že EIB během desetiletého trvání investičního plánu pro udržitelnou Evropu kromě úvěrových mandátů v rámci EU poskytne přibližně 600 miliard EUR na investice v oblasti klimatu ve všech členských státech.

Úloha EIB při financování přechodu k udržitelnosti vzroste poté, co se stane klimatickou bankou EU. EIB postupně navýší podíl svého financování určeného na opatření v oblasti klimatu a na environmentální udržitelnost, aby v roce 2025 dosáhl 50 %, a tento objem udrží i v dalších letech. Toto financování bude z velké části prováděno v rámci programu InvestEU, který EIB umožní zapojit se do inovativnějších projektů s vyšší přidanou politickou hodnotou tím, že částečně ponese riziko finančních a investičních operací. Skupina EIB navíc do konce roku 2020 sladí veškerou svoji činnost s principy a cíli Pařížské dohody. Prvním krokem tímto směrem bylo přijetí nové úvěrové politiky v oblasti energetiky dne 14. listopadu 2019, která upřednostňuje úvěry v oblasti energetické účinnosti, obnovitelné energie, nových zelených technologií a nových typů energetické infrastruktury nezbytné pro budoucí nízkouhlíkové energetické systémy. Revidovaná politika v oblasti energetiky rovněž v období po roce 2021 předpokládá postupné ukončování podpory projektům, které jsou závislé na fosilních palivech, včetně všech projektů v oblasti infrastruktury, jež využívají zemní plyn.

Při financování udržitelnosti v souladu s politickými cíli EU budou stále důležitější úlohu hrát ostatní mezinárodní a vnitrostátní finanční instituce. Komise s nimi proto bude úzce spolupracovat, aby prozkoumala, jak by bylo možné jejich činnost lépe sladit s cíli Zelené dohody pro Evropu.

Komise bude mít tyto úkoly:

- **zajistit, aby operace EIB financované v rámci úvěrových mandátů EU poskytovaly vysokou adicionalitu, a to jak z hlediska zahrnutých odvětví, tak z hlediska rizikového profilu financovaných projektů. K tomu zásadně přispěje posílení systémů podávání zpráv a sledování, včetně metodiky sledování změny klimatu,**
- **navázat spolupráci s ostatními mezinárodními a vnitrostátními finančními institucemi s cílem lépe sladit jejich činnost s cíli Zelené dohody pro Evropu.**

4. PŘÍZNIVÉ PODMÍNKY: VYTVOŘENÍ RÁMCE PRO PROVÁDĚNÍ VEŘEJNÝCH A SOUKROMÝCH INVESTIC.

Zelená dohoda pro Evropu stanoví jasný směr komplexního politického rámce pro transformaci hospodářství EU. V právních předpisech bude zakotven cíl klimatické neutrality pro rok 2050 a zesílí se snaha o snížení emisí skleníkových plynů v roce 2030. Politiky Zelené dohody pro Evropu budou využívat kombinaci regulace a pobídek s cílem řešit externalitu a uplatňovat zásadu „znečišťovatel platí“, aby v investičních rozhodnutích byly zohledněny náklady pro společnost. Bude přezkoumán systém EU pro obchodování s emisemi, aby mohl dále pomáhat zajišťovat účinné stanovení cen uhlíku. Zavedou se zvláštní iniciativy k řešení odvětvových regulačních překážek, jako jsou překážky bránící financování a provádění investic do energetické účinnosti ve stavebnictví. Ke snížení nákladů a mobilizaci inovací jsou rovněž zapotřebí konkurenceschopné a integrované trhy. K investicím veřejného a soukromého sektoru do průlomových inovací na podporu Zelené dohody pro Evropu bude přispívat Evropská rada pro inovace v rámci programu Horizont Evropa.

V rámci tohoto širšího kontextu umožní investiční plán pro udržitelnou Evropu přechod prostřednictvím cílených opatření v oblastech, které se přímo dotýkají investičních rozhodnutí soukromých investorů a veřejných subjektů.

4.1. Stanovení udržitelného financování jako priority finančního systému

Vzhledem k tomu, že většinu udržitelných investic budou muset v příštím desetiletí zajistit soukromé společnosti a domácnosti, je nezbytné zavést jasné dlouhodobé signály, které by investory nasměrovaly k udržitelným investicím.

S cílem řešit značné množství investic potřebných k dosažení cílů EU týkajících se klimatu a obecnějších cílů týkajících se udržitelnosti navrhla Komise v březnu 2018 akční plán pro financování udržitelného růstu⁹. Na základě tohoto akčního plánu, který přispívá k vytvoření unie kapitálových trhů, byly položeny důležité základy pro zavedení rámců podporujících mobilizaci finančních prostředků na udržitelné investice. To se týká zejména taxonomie EU, zveřejňování informací o udržitelnosti ze strany finančního sektoru a ukazatelů týkajících se klimatu. EU podporuje soudržné přístupy a posílený vliv udržitelného financování na celém světě pomocí mezinárodní spolupráce, např. prostřednictvím mezinárodní platformy pro udržitelné financování.

Komise vítá zejména nedávnou politickou dohodu mezi spolunormotvůrci ohledně nařízení, kterým se zřizuje rámec pro usnadnění udržitelného investování (taxonomie EU), který má být dále upřesněn prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci přijatých Komisí. Taxonomie EU

⁹ COM(2018) 97 final.

určí, zda je konkrétní hospodářská činnost environmentálně udržitelná, a to na základě výkonnostních kritérií, která určují, jakým způsobem přispívá k alespoň jednomu z šesti cílů v oblasti životního prostředí.

Komise rovněž prozkoumá, jak může taxonomii EU využít v kontextu Zelené dohody pro Evropu veřejný sektor, a to nad rámec programu InvestEU. Ačkoliv je taxonomie původně koncipována pro soukromé investory, mohli by ji – až bude dostatečně rozvinuta – využívat také subjekty veřejného sektoru. Je důležité, aby došlo ke sbližování norem mezi soukromým sektorem a veřejnými bankami/subjekty, například Evropskou investiční bankou.

V návaznosti na akční plán z roku 2018 a s ohledem na Zelenou dohodu pro Evropu předloží Komise ve třetím čtvrtletí roku 2020 obnovenou strategii pro udržitelné financování s cílem ještě více jej rozšířit. Společnosti budou muset ve větší míře zveřejňovat údaje o klimatu a životním prostředí, aby byli investoři plně informováni o udržitelných investičních příležitostech a mohli své investice na podporu Zelené dohody lépe nasměrovat. Komise za tímto účelem přezkoumá směrnici o vykazování nefinančních informací. Obnovená strategie kromě toho dále zvýší investiční příležitosti usnadněním identifikace udržitelných investic prostřednictvím jasného označení pro řadu udržitelných investičních produktů a vypracováním a zavedením normy EU pro zelené dluhopisy.

Komise bude mít tyto úkoly:

- **připraví v roce 2020 akty v přenesené pravomoci ohledně cílů v oblasti změny klimatu týkajících se taxonomie EU v roce 2020 a do konce roku 2021 akty v přenesené pravomoci související s ostatními environmentálními cíli taxonomie EU,**
- **prozkoumá, jak může taxonomii EU využít v kontextu Zelené dohody pro Evropu veřejný sektor, a to nad rámec programu InvestEU,**
- **zahájí v prvním čtvrtletí roku 2020 veřejnou konzultaci o obnovené strategii pro udržitelný rozvoj s cílem předložit tuto strategii ve třetím čtvrtletí roku 2020,**
- **vytvoří v roce 2020 normu EU pro zelené dluhopisy a prozkoumá, jak tato norma, jakož i další podpůrné rámce mohou zvýšit veřejné a soukromé financování udržitelných investic.**

4.2. Poskytnutí pokynů a vhodných prostředků pro vytváření udržitelných investic veřejnému sektoru

Hlavními investory v některých odvětvích, zejména v infrastruktuře a veřejných službách, jsou veřejné subjekty. V mnoha případech musí veřejné orgány v oblasti udržitelných investic hrát vůdčí a koordinační úlohu. Investice veřejných orgánů mohou být zapotřebí rovněž v případě, že se nemohou zapojit účastníci trhu, zejména pokud se sociální dávky a přínosy pro životní prostředí neprojevují v soukromých výnosech, nebo pokud jsou projekty považovány za příliš rizikové. Tam, kde mají tyto investice často přeshraniční charakter a dopad na jiné členské státy, musí hrát koordinační úlohu na úrovni EU Komise.

Dobře zavedený rámec pro koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti, který usnadňuje investice z Unie a jejích členských států potřebné pro ekologickou transformaci, poskytuje Evropský semestr. Přispívá k určení investičních priorit a překážek v každém členském státě. Zprávy o jednotlivých zemích budou k výzvam v těchto zemích určeným ve zprávách přiřazovat dostupné zdroje financování z fondů EU, mimo jiné s ohledem na cíle v oblasti klimatu, životního prostředí a sociální politiky. Společné úsilí EU a jejích členských států by mělo zajistit, aby se investice zaměřovaly na ty nejudržitelnější projekty.

Komise bude při ekologickém sestavování rozpočtu spolupracovat s členskými státy na kontrole postupů a jejich porovnávání. Díky tomu bude snazší posoudit, do jaké míry roční rozpočty a střednědobé fiskální plány zohledňují environmentální aspekty a rizika, a poučit se z osvědčených postupů. Přezkum evropského rámce pro správu ekonomických záležitostí zahrne i odkaz na udržitelné veřejné investice v souvislosti s kvalitou veřejných financí. To bude podkladem pro diskusi zaměřenou na způsoby, jak zlepšit správu fiskálních záležitostí EU. Z výsledků diskuse budou vycházet veškeré případné budoucí kroky zaměřené mj. i na to, jak přistupovat k udržitelným investicím v rámci fiskálních pravidel EU a zároveň zachovat ochranu před riziky, jimž je vystavena udržitelnost dluhu.

Komise navrhne minimální povinná zelená kritéria nebo cíle pro zadávání veřejných zakázek v odvětvových iniciativách, ve financování EU nebo v právních předpisech týkajících se konkrétních produktů. Tato minimální kritéria fakticky stanoví společnou definici toho, co je „zelené nakupování“, přičemž umožní shromáždit od zadavatelů veřejných zakázek porovnatelné údaje a stanovit základ pro posouzení dopadu zelených veřejných zakázek. Veřejné orgány v celé Evropě budou vybízeny k tomu, aby zelená kritéria začlenily do svých zakázek a používaly v nich označení. Komise bude toto úsilí podporovat prostřednictvím pokynů, školení a šíření osvědčených postupů. Kdykoli je to možné, měli by metodiky kalkulace nákladů z hlediska životního cyklu používat i veřejní zadavatelé. Komise vyzývá všechny subjekty, včetně průmyslu, aby tyto spolehlivé metodiky vypracovaly.

Měla by se uplatňovat zásada „energetická účinnost v první řadě“, aby byla energetická účinnost ve všech relevantních případech zohledněna. To by rovněž přispělo k tomu, aby se zamezilo plýtvání zdroji souvisejícími s výrobou, přenosem, distribucí a využíváním energie, která je ve skutečnosti nepotřebná. Komise poskytne ke způsobu uplatňování této zásady pokyny.

Komise bude mít tyto úkoly:

- od letošního roku zahrne environmentální udržitelnost do zpráv o jednotlivých zemích v rámci evropského semestru jako jejich nedílnou součást,
- pomůže členským státům při určování jejich udržitelných investičních potřeb a možností jejich každoročního financování počínaje rokem 2020,
- bude ve spolupráci s členskými státy kontrolovat a porovnávat postupy při ekologickém sestavování rozpočtu,
- navrhne další právní předpisy a pokyny pro zadávání zelených veřejných zakázek,
- poskytne pokyny k uplatňování zásady „energetická účinnost v první řadě“ jako součásti investičních rozhodnutí.

4.3. Umožnění udržitelných investic prostřednictvím podpůrného rámce státní podpory

S ohledem na politické cíle Zelené dohody pro Evropu budou do roku 2021 zrevidována příslušná pravidla státní podpory a podpoří se nákladově efektivní a sociálně inkluzivní přechod ke klimatické neutralitě do roku 2050. Pravidla státní podpory budou revidována tak, aby poskytla jasný, plně aktualizovaný a vhodný rámec, který veřejným orgánům umožní dosáhnout těchto cílů a zároveň co nejúčinněji využít omezené veřejné prostředky. Pravidla státní podpory napomohou přechodu tím, že podpoří vhodné typy investic a částky podpory. Podpoří inovace a zavádění nových technologií šetrných ke klimatu v tržním měřítku. Komise v této souvislosti rovněž zváží další zjednodušení postupů s cílem schválit státní podporu pro regiony, na něž se vztahuje spravedlivá transformace. Pravidla rovněž usnadní postupné ukončování používání fosilních paliv, zejména těch,

kteří nejvíce znečišťují, a tím zajistí rovné podmínky na vnitřním trhu. Součástí těchto opatření budou zejména pokyny pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky.

Členské státy mohou až do revize k dosažení svých cílů do roku 2030 a k další dekarbonizaci odvětví elektřiny a hospodářství do roku 2050 nadále využívat flexibilitu podle stávajících pravidel. Mohou se například rozhodnout zvýšit veřejné investice do systémů pro elektřinu z obnovitelných zdrojů pro levnější a integrovanější zelenou energii, do zavedení levnější a veřejně dostupné dobíjecí infrastruktury nebo do režimů oběhového hospodářství, jako je opětovné využívání odpadního tepla nebo recyklace odpadu.

Aby zmírnily sociální a regionální dopady opatření na snižování emisí uhlíku, mohou se členské státy i v tomto případě nadále spoléhat na stávající pravidla státní podpory. Mohou se například rozhodnout, že budou podporovat pracovníky postižené uzavíráním uhelných dolů, a investovat do malých a středních podniků a začínajících podniků nebo do zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovníků. V případě klíčových základních technologií a průlomových inovací mohou členské státy spojit své finanční prostředky a uvolnit tak značné soukromé investice, aby se mohly realizovat významné projekty společného evropského zájmu, a to i v regionech, které jsou ekologickou transformací nejvíce postiženy.

Pravidla budou i nadále zachovávat integritu vnitřního trhu a zároveň umožní respektovat cíle soudržnosti zakotvené ve Smlouvě o EU, které jsou ústředním bodem evropské integrace. Jejich účelem je snižovat rozdíly mezi úrovní rozvoje různých regionů tím, že se podpoří nejvíce znevýhodněné regiony. To zejména znamená, že podpora veřejných produktivních investic pro velké podniky musí i nadále přinášet prospěch pouze nejchudším regionům, které mají projít ekologickou transformací (čl. 107 odst. 3 písm. a) a c) SFEU).

V této souvislosti budou stávající pravidla státní podpory uplatňována flexibilně se zaměřením na řadu oblastí, které se pro dosažení přechodu ke klimaticky neutrální ekonomice zdají být zásadní.

4.3.1. Flexibilnější státní podpora, která se přizpůsobí výrobním procesům, které jsou z hlediska klimatu neutrální

Komise schválí podporu členských států poskytovanou společností na dekarbonizaci nebo elektrifikaci výrobních procesů za předpokladu, že ekonomické pobídky již neodůvodňují dotčené investice a že společnosti sníží svůj dopad na životní prostředí nad rámec norem nebo ukazatelů Unie.

V zájmu minimalizace nákladů státu by měla být veřejná podpora omezena na to, co je nezbytné. Stávající pokyny obvykle stanoví maximální výši podpory na základě dodatečných nákladů na příslušné investice ve srovnání s teoretickými alternativními investicemi, které jsou méně šetrné k životnímu prostředí. Komise posoudí, zda by v budoucnosti u investic, které jsou slučitelné s přechodem ke klimatické neutralitě, mohla namísto toho stanovit způsobilé náklady s ohledem na nedostatek finančních prostředků, a to zejména v případech, kdy neexistuje hypotetická alternativní investice. To by mohlo být odůvodněno s ohledem na cíle Zelené dohody a na skutečnost, že tyto investice představují významný způsob, jak snížit uhlíkovou stopu dotyčných zařízení a přispět k dosažení klimatické neutrality.

4.3.2. Podpora na zlepšení energetické účinnosti budov

Členské státy získají větší prostor pro investování do energetické účinnosti budov na základě pokynů pro ochranu životního prostředí a energii. Budou zejména moci využívat větší flexibilitu na podporu mechanismů financování, které jsou výhodné pro spotřebitele elektřiny, jako jsou smlouvy o energetických službách. V případě takových mechanismů investují společnosti poskytující

energetické služby do modernizace budov tak, aby byly energeticky účinnější, a za to jsou odměňovány prostřednictvím úspor energie na faktuře spotřebitele za elektřinu.

Členské státy budou mít rovněž větší flexibilitu, pokud jde o podporu modernizace, která se zaměřuje na energetickou účinnost budov a na investice do výroby energie z obnovitelných zdrojů pro vlastní spotřebu.

Při identifikaci způsobilých nákladů u těchto projektů může Komise vzít v úvahu skutečnost, že v mnoha případech neexistují žádné srovnávací investice.

4.3.3. Podpora na dálkové vytápění

Podpora omezená na síť dálkového vytápění může být za určitých okolností považována za opatření nespádající pod kontrolu státní podpory jako opatření v oblasti infrastruktury, které neovlivní hospodářskou soutěž a obchod. To platí zejména tehdy, pokud jsou sítě dálkového vytápění provozovány stejně jako jiná energetická infrastruktura prostřednictvím oddělení od výroby tepla, přístupu třetích osob a regulovaných sazeb.

Ve všech ostatních případech, kdy se jedná o státní podporu, stanoví pokyny pro ochranu životního prostředí a energii řadu podmínek, za nichž lze podporu projektů dálkového vytápění schválit. Pravidla zejména vyžadují, aby investice vedla k energeticky účinnému systému dálkového vytápění, jak je definován ve směrnici o energetické účinnosti. Pokud jde o částky, které mohou být poskytnuty, pokyny rozlišují mezi mírou podpory u investičních nákladů na zařízení dálkového vytápění a tzv. metodou nákladové mezery při financování výstavby nebo modernizace distribuční sítě.

Aby se využil potenciál dálkového vytápění s cílem přispět k přechodu ke klimaticky neutrální ekonomice, mohou členské státy v budoucnosti použít přístup nákladové mezery také v případě výroby tepla pro dálkové vytápění, a to jako alternativu k maximální míře podpory stanovené v pokynech pro ochranu životního prostředí a energii.

Členským státům by rovněž mohlo být povoleno udělovat státní podporu pro síť dálkového vytápění, které nejsou součástí energeticky účinných soustav dálkového vytápění, pokud investice, díky nimž bude výroba tepelné energie účinná, začnou do tří let od modernizace sítě.

4.3.4. Podpora na ukončení provozu uhelných elektráren

Jedním ze způsobů výroby elektrické energie, který je zdrojem největšího znečištění a je uhlíkově nejnáročnější, je spalování hnědého uhlí. Ačkoli systém EU pro obchodování s emisemi povede ke snížení výroby elektřiny s vysokou spotřebou uhlíku, řada členských států plánuje urychlit postupné ukončování provozu elektráren spalujících černé a hnědé uhlí. Členské státy, které se v této souvislosti rozhodnou poskytnout podporu na uzavření uhelné elektrárny, například prostřednictvím toho, že provozovatele odškodní za ušlý zisk, protože již nemohou pokračovat v prodeji elektřiny na trhu, by měly takové plány oznámit Komisi. Komise posoudí státní podporu spojenou s těmito projekty přímo podle Smlouvy.

Komise v této souvislosti přezkoumá zejména přiměřenost této podpory, aby se zabránilo nadměrné kompenzaci. To znamená, že členské státy musí prokázat, že kompenzace nepřekračuje ušlý zisk, který by zařízení utrpělo v důsledku předpokládaného uzavření. Je rovněž důležité zajistit, aby bylo opatření strukturováno takovým způsobem, který maximálně omezí případné narušení hospodářské soutěže na trhu.

Je třeba připomenout, že státní podpora, která nesouvisí s hospodářskou činností, a přináší prospěch zejména jednotlivcům (např. sociální podpora nebo rekvalifikace), nebo která nesouvisí s

financováním veřejně dostupné infrastruktury, nespadá pod pravidla státní podpory, pokud neposkytuje žádnému podniku nepřímou výhodu.

4.3.5. Podpora pro oběhové hospodářství

Členským státům bude poskytnut větší prostor na podporu opatření, která jsou nezbytná pro přechod od lineárního hospodářství k hospodářství oběhovému a která zahrnují recyklaci odpadu, opětovnému využití odpadního tepla, opětovného využití CO₂ nebo tříděnému sběru odpadů. Tato flexibilita se uplatní za předpokladu, že částka podpory bude stanovena s ohledem na veškeré dodatečné příjmy, které mohou investice do oběhového hospodářství přinést.

Komise bude mít tyto úkoly:

- bude pokračovat v účinném uplatňování pravidel státní podpory, která jsou klíčovými předpoklady pro transformaci, a bude flexibilně používat stávající pravidla v oblastech zásadních pro přechod ke klimaticky neutrální ekonomice,
- zreviduje do roku 2021 pravidla státní podpory tak, aby odrážela politické cíle Zelené dohody pro Evropu, které podporují nákladově efektivní přechod ke klimatické neutralitě do roku 2050.

5. PRAKTICKÁ PODPORA: VYTVOŘENÍ SEZNAMU UDRŽITELNÝCH PROJEKTŮ

V současném kontextu vysoké likvidity trhu je zapotřebí vypracovat solidní seznam investičních projektů, které jsou v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu. Nabídka investičních projektů, které jsou slučitelné s očekáváními a požadavky investorů, dosud neuspokojuje poptávku. Nejsou vyčerpány dostupné finanční zdroje. Při překonávání propasti mezi koncepcí a projektem, který je ekonomicky zdravý, se ukázala být velmi účinnou poradenská podpora pro předkladatele projektů.

Technická pomoc a poradenská podpora pomůže na základě stanovených priorit určit a připravit udržitelné projekty a jejich předkladatelům poskytne budování kapacit s cílem usnadnit přístup k financování. To bude organizováno na různých úrovních, od podpory veřejné správy při definování jejich investičních plánů až po podporu jednotlivých veřejných a soukromých předkladatelů projektů při rozvoji a provádění jejich konkrétních projektů.

5.1.1. Podpora správních orgánů

Technickou podporu při přípravě a provádění reforem zaměřených na dosažení dvojího přechodu v oblasti klimatu a digitálních technologií bude členským státům poskytovat program na podporu strukturálních reforem (a program na podporu reforem, který je jeho nástupcem). Jednou z hlavních překážek bránících investicím do udržitelné infrastruktury a ochrany životního prostředí je omezená administrativní kapacita veřejné správy v členských státech na vnitrostátní, regionální a místní úrovni a její informovanost a odborné znalosti týkající se udržitelnosti. Program rovněž napomůže k určení investičního potenciálu v oblasti čisté energie nebo opatření zaměřených na zvýšení tempa investic do energetické účinnosti budov. Prostřednictvím programu na podporu reforem Komise rovněž členské státy podpoří při vypracování akčních plánů týkajících se oběhového hospodářství, ekologického sestavování rozpočtu nebo udržitelného financování a investic.

5.1.2. Podpora předkladatelů projektů

Při identifikaci, přípravě, vývoji, strukturování, obstarávání a provádění investičních projektů poskytne podporu na úrovni předkladatele projektu Poradenské centrum InvestEU a

poradenské iniciativy vytvořené v rámci programu InvestEU s celkovým rozpočtem navrženým Komisí ve výši 500 milionů EUR. V případě potřeby může rovněž zvýšit kapacitu předkladatelů a finančních zprostředkovatelů pro provádění finančních a investičních operací. Tato komplexní nabídka služeb zohlední aspekty související s udržitelností.

Poradenské centrum InvestEU bude představovat jednotné kontaktní místo pro veřejné i soukromé předkladatele projektů, jakož i pro finanční zprostředkovatele za účelem provádění finančních a investičních operací ve prospěch subjektů, které se potýkají s problémy při získávání přístupu k financování. Součástí centra se stane i společná iniciativa Komise a Evropské investiční banky pro rozvoj projektů pro strukturální fondy JASPERS. Příslušné poradenské iniciativy v rámci Poradenského centra InvestEU by mohly zahrnovat další poskytování evropské energetické pomoci na místní úrovni v rámci Poradenského centra InvestEU na podporu místních projektů týkajících se udržitelné energie a čisté dopravy. Dále by mohly být zahrnuty i další poradenské iniciativy v rámci okna pro udržitelnou infrastrukturu, které poskytují podporu při navrhování finančních a investičních operací udržitelných projektů v klíčových oblastech infrastruktury (doprava, energetika, životní prostředí, širokopásmové připojení a digitální propojení). Zvláštní pozornost bude rovněž věnována technické pomoci pro projekty na podporu přírodního kapitálu a řešení inspirovaných přírodou.

Veřejní investoři budou při provádění svých projektů v praxi využívat individuálně uzpůsobenou podporu. Nově zavedený Nástroj k prověřování veřejných zakázek z hlediska udržitelnosti – vytvořený na základě stávajícího dobrovolného mechanismu *ex ante* pro rozsáhlé projekty v oblasti infrastruktury – jim pomůže využívat všech možností k tomu, aby byly jejich zakázky ekologičtější a aby mohli zaručit udržitelnost projektu a dodržování nejvyšších norem v oblasti životního prostředí v celém dodavatelském řetězci.

5.1.3. Zajištění soudržnosti a viditelnosti

Komise zajistí, aby byla podpora veřejné správy a každého projektu v případě potřeby poskytována koordinovaným způsobem. Činnosti Komise v oblasti budování kapacit a strategického plánování vykazují pozitivní výsledky, které by mohly být pro účely Zelené dohody opět použity a rozvinuty. Za účelem posílení tvorby a realizace udržitelných investičních projektů bude v rámci příslušných následných programů příštího víceletého finančního rámce rozšířena stávající úzká spolupráce mezi útvary Komise a podporou Evropského centra pro investiční poradenství poskytovanou národním podpůrným bankám a investičním projektům.

Portál InvestEU bude vycházet ze stávajícího Evropského portálu investičních projektů a bude i nadále nabízet bezplatný a uživatelsky přívětivý on-line portál, který bude podnikům v EU a předkladatelům projektů hledajícím financování poskytovat informace o možnostech zviditelnění a navázání kontaktů s investory po celém světě. Portál se rovněž zaměří na zajištění seznamu investičních projektů se sídlem v EU pro prováděcí partnery programu InvestEU, kteří posuzují projekty spadající do jejich zeměpisné oblasti a působnosti.

Komise bude mít tyto úkoly:

- poskytne členským státům technickou podporu při navrhování a provádění reforem podporujících růst, včetně rozvoje udržitelných investičních strategií, a to prostřednictvím programu na podporu reforem,
- prostřednictvím Poradenského centra InvestEU poskytne soukromým a veřejným předkladatelům udržitelných projektů poradenské služby „šité na míru“,
- navrhne Nástroj k prověřování veřejných zakázek z hlediska udržitelnosti, který zajistí ekologizaci veřejných projektů v oblasti infrastruktury.

6. MECHANISMUS PRO SPRÁVEDLIVOU TRANSFORMACI

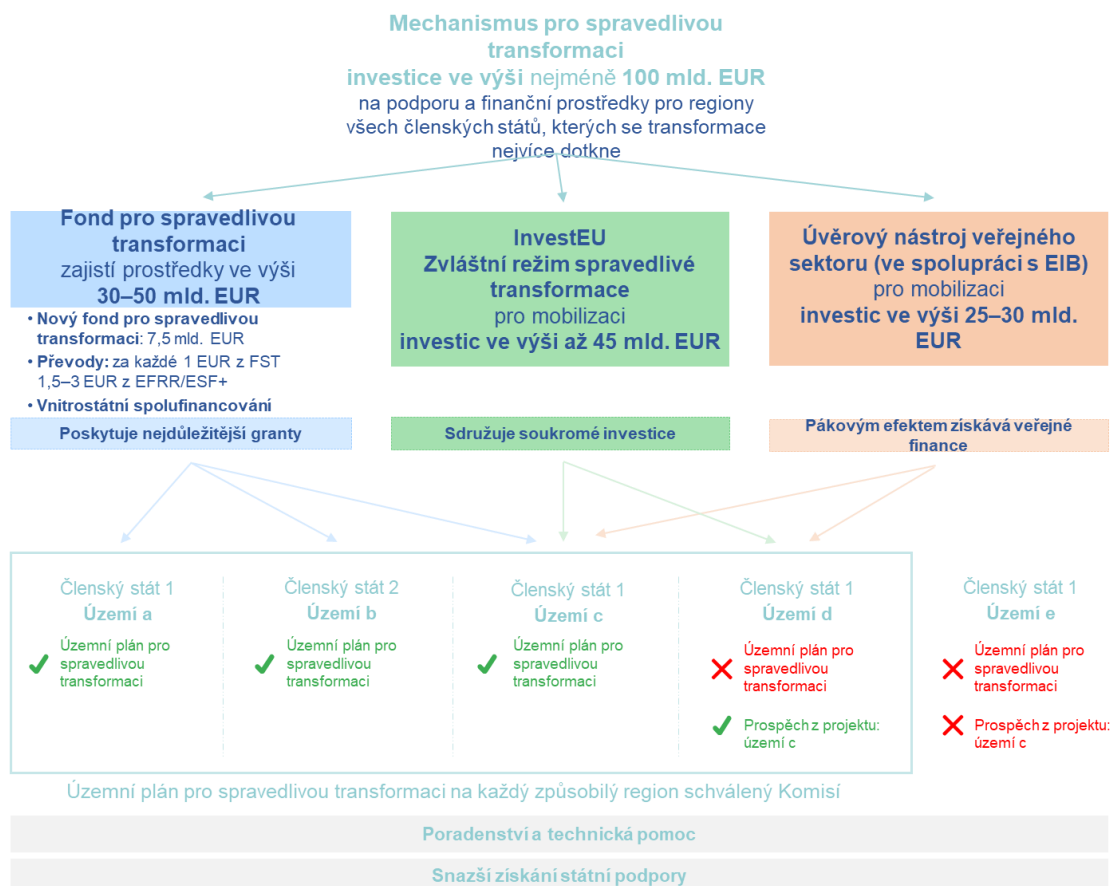
Přechod k udržitelné a klimaticky neutrální ekonomice bude v celé Evropě vyžadovat značné investice a silnou politickou odezvu na všech úrovních. Zatímco financování ekologického přechodu budou potřebovat všechny regiony, pro některá území bude transformace představovat skutečnou výzvu. Předpokladem klimatické neutrality bude zásadní restrukturalizace ekonomik, strukturální změny v obchodních modelech a nové požadavky na dovednosti. To musí být zohledněno a při transformaci, při níž nesmí být nikdo opomenut, tuto skutečnost řešit.

Oblast těžby a průzkumu fosilních paliv se bude potýkat s významným poklesem a činnosti, při nichž vzniká vysoké množství skleníkových plynů, projdou zásadní přeměnou. Regiony a území vysoce závislé na těchto činnostech budou muset restrukturalizovat svůj průmysl, zajistit, aby nové hospodářské činnosti udržely pohromadě hospodářskou a sociální strukturu, a poskytnout dotčeným pracovníkům potřebné školení, aby si mohli najít novou práci. Bez nezbytných doprovodných opatření se tato transformace neuskuteční, neboť nebude ani spravedlivá, ani sociálně udržitelná.

S cílem reagovat na specifické problémy, s nimiž se některé regiony potýkají, navrhuje Komise mechanismus pro spravedlivou transformaci, který by poskytoval cílenou podporu pro vytvoření nezbytných investic v těchto oblastech. Mechanismus pro spravedlivou transformaci bude sestávat ze tří pilířů:

- Fondu pro spravedlivou transformaci,
- zvláštního režimu spravedlivé transformace v rámci programu InvestEU a
- nového úvěrového nástroje veřejného sektoru pro dodatečné investice, který má aktivovat Evropská investiční banka.

Obrázek 4. Financování mechanismu pro spravedlivou transformaci

Jednotlivé pilíře budou využívat různé grantové a finanční nástroje, aby v souladu s potřebou mobilizovat investice poskytl celou škálu možností podpory, z nichž budou mít prospěch nejvíce postižené regiony. K zajištění soudržnosti mezi těmito třemi pilíři bude Fond pro spravedlivou transformaci využíván především k poskytování grantů; zvláštní režim transformace v rámci programu InvestEU přiláká soukromé investice a nový úvěrový nástroj veřejného sektoru vytvořený v zájmu spravedlivé transformace získá veřejné finance. Tato opatření bude doprovázet zvláštní poradenská a technická pomoc pro dotčené regiony a projekty. Mechanismus pro spravedlivou transformaci bude zahrnovat silný rámec pro správu a řízení zaměřený na územní plány pro spravedlivou transformaci.

Jednotlivé složky mechanismu pro spravedlivou transformaci by společně mohly v regionech, které jsou nejvíce vystaveny problémům transformace, pomoci na období 2021–2027 mobilizovat investice v řádu 100 miliard EUR. Všechny financované investice budou v souladu s cíli Zelené dohody.

Komise navíc navrhne revizi nařízení o Výzkumném fondu pro uhlí a ocel, aby bylo možné využít část majetku Evropského společenství uhlí a oceli, který je v likvidaci. Tento krok pomůže zachovat roční výzkumný program ve výši nejméně 40 milionů EUR a umožní financovat velké průlomové výzkumné projekty týkající se bezemisní výroby oceli. Výzkumné činnosti v odvětví těžby uhlí se zaměří na regiony procházející transformací v souladu se zásadami mechanismu pro spravedlivou transformaci.

Mechanismus pro spravedlivou transformaci kromě toho doplní modernizační fond v rámci EU ETS. Dalších 14 miliard EUR (v závislosti na výsledných úrovních cen uhlíku) se v období 2021–2030 vyčlení na investice do nízkouhlíkových technologií v deseti přijímajících členských státech (Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Estonsko, Česká republika, Polsko, Slovensko a Chorvatsko).

6.1. Pilíř 1: Fond pro spravedlivou transformaci

Fond pro spravedlivou transformaci (FST) bude v rámci rozpočtu EU vybaven vlastními finančními prostředky ve výši 7,5 miliardy EUR, čímž doplňuje návrh příštího víceletého finančního rámce předložený Komisí v květnu 2018¹⁰. Úkolem fondu bude zmírnit sociální a hospodářské náklady spojené s přechodem ke klimatické neutralitě.

Komise dnes přijímá návrh nařízení, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci, jakož i návrh na cílené změny nařízení o společných ustanoveních. K uvolnění jednoho eura z Fondu pro spravedlivou transformaci bude muset každý členský stát vyčlenit částku minimálně 1,5 a maximálně 3 EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z Evropského sociálního fondu plus. Tyto výdaje z rozpočtu EU budou doplněny spolufinancováním ze strany členských států v souladu s pravidly politiky soudržnosti. Tím by se mohla celková částka veřejných prostředků mobilizovaných prostřednictvím Fondu pro spravedlivou transformaci zvýšit na 30 až 50 miliard EUR.

Z Fondu pro spravedlivou transformaci budou mít prospěch území s vysokou zaměstnaností v odvětví těžby uhlí, lignitu, ropných břidlic a rašeliny, jakož i území s výskytem průmyslových odvětví, jež mají vysoké emise skleníkových plynů a v důsledku transformace buď ukončí svou činnost, nebo jejich činnost bude v této souvislosti silně ovlivněna. Úroveň podpory se bude lišit podle rozsahu problémů na těchto územích, pokud jde o potřebu hospodářské diverzifikace, jakož i přechodu na bezuhlíkové a nízkouhlíkové činnosti s růstovým potenciálem, a rekvalifikaci pracovníků s cílem vybavit je nezbytnými dovednostmi, které jim umožní uplatnit se na nových pracovních místech.

Fond pro spravedlivou transformaci pomůže tyto regiony transformovat, což bude mít zásadní význam pro dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050. Prostřednictvím fondu se propojí výdaje na opatření v oblasti klimatu s podporou zacílenou na překonání rozdílů mezi členskými státy i uvnitř členských států. Fond pro spravedlivou transformaci proto bude prováděn v rámci politiky soudržnosti, která je hlavní politikou EU zaměřenou na snižování regionálních rozdílů a na řešení strukturálních změn v evropských regionech. Bude prováděn prostřednictvím sdíleného řízení v úzké spolupráci s vnitrostátními, regionálními a místními orgány a zainteresovanými subjekty. Tím se zajistí odpovědnost a zároveň budou k dispozici nástroje a struktury pro účinný rámec řízení.

Fond pro spravedlivou transformaci poskytne podporu všem členským státům, a zejména se zaměří na ty, které budou v souvislosti s transformací čelit největším problémům. Zdroje budou mezi členské státy rozděleny podle rozsahu, v jakém bude třeba provést dekarbonizaci v regionech s nejvyšším podílem skleníkových plynů (prostřednictvím odpovídajících průmyslových emisí), sociálních výzev s ohledem na možné ztráty pracovních míst v průmyslu, odvětví těžby černého a hnědého uhlí a těžby rašeliny a ropných břidlic, jakož i potřeby následné rekvalifikace pracovníků. Aby transformace byla spravedlivá a přijatelná pro všechny, bude přidělování prostředků odrážet schopnost členských států reagovat na tuto výzvu podle úrovně jejich hospodářského rozvoje.

Členské státy v dialogu s Komisí a v souladu se svými vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu určí prostřednictvím zvláštních územních plánů pro spravedlivou transformaci způsobilá území. Tento dialog bude vycházet z posouzení území, jež budou nejvíce zasažena přechodem ke klimatické neutralitě a budou se muset vypořádat s hospodářskými výzvami a problémy v oblasti zaměstnanosti vymezenými v evropském semestru. Členské státy toto posouzení zohlední při

¹⁰ COM(2019) 456 final.

vypracování územních plánů pro spravedlivou transformaci, v nichž nastíní proces transformace a druhy plánovaných opatření. Tyto plány se připojí k programům politiky soudržnosti, se kterými je spojena podpora určená pro Fond pro spravedlivou transformaci, a Komise je přijme společně s těmito programy.

Aby bylo zajištěno co nejúčinnější využití zdrojů, bude Fond pro spravedlivou transformaci schopen podpořit investice do transformace stávajících zařízení, a to i v odvětvích systému EU pro obchodování s emisemi, avšak pouze pokud tyto investice povedou k podstatnému snížení emisí a rovněž budou-li dlouhodobě přispívat ke zlepšení situace v oblasti zaměstnanosti na dotčených územích v souladu s územními plány pro transformaci.

Ústředním bodem mechanismu pro spravedlivou transformaci jsou územní plány pro spravedlivou transformaci

Ústředním bodem mechanismu pro spravedlivou transformaci budou územní plány pro spravedlivou transformaci, z nichž budou vycházet všechny jeho pilíře. V těchto plánech budou vytyčeny sociální, hospodářské a environmentální problémy vyplývající z postupného ukončení činností souvisejících s fosilními palivy nebo dekarbonizací procesů či produktů s vysokými emisemi skleníkových plynů. Budou rovněž obsahovat informace o plánovaném průběhu transformace do roku 2030, včetně potřeb v oblasti rozvoje, rekvalifikace pracovníků a obnovy životního prostředí a přístupu k jejich řešení integrovaným způsobem, harmonogramu transformace, druhu plánovaných opatření a mechanismů správy. To znamená, že se opatření, která mají být z Fondu pro spravedlivou transformaci podporována, mohou mezi jednotlivými členskými státy a územími lišit v závislosti na zjištěných prioritách a problémech. Proces plánování bude vycházet z posouzení provedeného v rámci evropského semestru. Na základě tohoto posouzení vypracují členské státy územní plány pro spravedlivou transformaci, které budou součástí programů v rámci Fondu pro spravedlivou transformaci. Jakmile Komise plány schválí, bude zahájeno účelové financování nejen z Fondu pro spravedlivou transformaci (pilíř 1 mechanismu pro spravedlivou transformaci), ale i ze zvláštního režimu spravedlivé transformace v rámci Fondu InvestEU (pilíř 2) a úvěrového nástroje veřejného sektoru ve spolupráci s EIB (pilíř 3).

6.2. Pilíř 2: Zvláštní režim v rámci Fondu InvestEU pro regiony, které procházejí spravedlivou transformací

Mechanismus pro spravedlivou transformaci bude rovněž zahrnovat zvláštní režim spravedlivé transformace v rámci Fondu InvestEU, jehož účelem bude zajistit další investice ve prospěch nejvíce postižených regionů. Díky tomu bude možné nahradit hospodářské činnosti, které musí být ukončeny kvůli jejich dopadu na klima a životní prostředí, novými hospodářskými činnostmi. Ve srovnání s Fondem pro spravedlivou transformaci rovněž umožní investice do širšího spektra projektů, což je v souladu s širší způsobilostí investic v rámci programu InvestEU. Fond InvestEU podpoří mimo jiné financování projektů v oblasti energetické a dopravní infrastruktury, včetně plynárenské infrastruktury a dálkového vytápění, ale i projektů v oblasti dekarbonizace, hospodářské diverzifikace regionů, sociální infrastruktury a dovedností. Umožní také postiženým odvětvím, aby se rychleji přizpůsobila výrobním procesům šetrným ke klimatu. Financování v rámci InvestEU může podpořit hospodářsky životaschopné investice v těchto oblastech, čímž se zajistí doplňkovost a součinnost s Fondem pro spravedlivou transformaci.

Očekává se, že Fond InvestEU ve své stávající podobě zaktivuje další soukromé a veřejné investice ve výši 650 miliard EUR na podporu cílů politiky EU v příštím VFR, a to prostřednictvím záruky EU ve výši 38 miliard EUR. Tato záruka je podpořena kombinací rozpočtu EU ve výši 15,2 miliardy EUR (tj. 40% mírou tvorby rezerv) a podmíněných závazků pro zbývajících částku.

Fond InvestEU může být účinným nástrojem pro získání významných dodatečných investic do projektů spravedlivé transformace v dotčených regionech. Za tímto účelem se část financování v rámci Fondu InvestEU zaměří na cíle spravedlivé transformace. Tento krok by mohl v období 2021–2027 vytvořit investice ve výši až 45 miliard EUR, které podpoří transformaci v dotčených regionech podle klíče pro přidělování prostředků jednotlivým členským státům v rámci Fondu pro spravedlivou transformaci. Konečné využití prostředků v rámci Fondu InvestEU se však bude řídit poptávkou a bude záviset seznamu plánovaných projektů. Pro dosažení cílů bude mít klíčový význam absorpční kapacita dotčených regionů. Celkový cíl ve výši 45 miliard EUR odpovídá poskytnutí částky ve výši přibližně 1,8 miliardy EUR z rozpočtu EU na program InvestEU. Kromě toho budou členské státy moci přispět částí svého přídělu z Fondu pro spravedlivou transformaci na podporu investic prostřednictvím zajištěných úvěrů nebo vlastního kapitálu prostřednictvím složky každého členského státu. Pro vytvoření seznamu projektů bude zapotřebí individuálně přizpůsobená poradenská podpora. Za tímto účelem je v rámci probíhajících jednání o víceletém finančním rámci nezbytné zajistit přiměřenou výši záruky InvestEU.

Projekty v regionech, které mají schválený plán transformace podle nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci, nebo projekty, z nichž mají tyto regiony prospěch (i v případě, že se v samotných regionech nenacházejí), mohou využívat výhod tohoto režimu, ale pouze v případě, že financování mimo území, na něž se vztahuje spravedlivá transformace, je klíčové pro transformaci uvedených území. To je důležité zejména pro projekty v oblasti dopravní či energetické infrastruktury, které zlepšují propojenost území, na něž se vztahuje spravedlivá transformace. Investice, jež se zaměřují na cíle spravedlivé transformace, se mohou započítávat do cílů v oblasti klimatu a přispívat k dosažení 30 % cílů v oblasti klimatu stanovených pro program InvestEU.

Toto zaměření záruky InvestEU na cíle spravedlivé transformace uvolní způsobilé investice ve všech čtyřech oblastech politiky a odrazí se v podkladových finančních produktech. Pro projekty, které mají být provedeny v regionech, na něž se vztahuje transformace, lze prostřednictvím poplatků nebo výhodnějšího pokrytí rizika nabídnout zvláštní pobídky pro prováděcí partnery. Cíl týkající se spravedlivé transformace bude zahrnut do investičních pokynů InvestEU a záručních dohod s prováděcími partnery. Kromě toho budou výzvy k předkládání návrhů zaměřené na prováděcí partnery v rámci InvestEU upřednostňovat ty prováděcí partnery, kteří nabízejí finanční produkty, jež přispívají k dosažení cílů spravedlivé transformace. **Bude poskytnuta zvláštní technická pomoc, aby bylo možné do projektů investovat prostřednictvím Poradenského centra InvestEU, na což budou k dispozici dodatečné finanční prostředky.**

6.3. Pilíř 3: Úvěrový nástroj veřejného sektoru ve spolupráci se skupinou Evropské investiční banky

Úvěrový nástroj veřejného sektoru ve spolupráci s Evropskou investiční bankou podpoří vyšší investice veřejného sektoru do regionů procházejících transformací v souvislosti se změnou klimatu. V rámci této podpory získá veřejný sektor zvýhodněné půjčky. Tyto půjčky by subjektům veřejného sektoru poskytly zdroje na opatření, která usnadní přechod ke klimatické neutralitě. Podporovány budou investice v oblasti energetické a dopravní infrastruktury, sítě dálkového vytápění, opatření ke zvýšení energetické účinnosti včetně renovace budov, jakož i sociální infrastruktury, a případně i v dalších odvětvích. Podpora EU by mohla probíhat mimo jiné v podobě subvence úrokových sazeb nebo investičních dotací financovaných z rozpočtu EU, a to v kombinaci s půjčkami, které EIB poskytne obcím, regionálním a jiným orgánům veřejné správy.

Zeměpisné pokrytí bude stejné jako v rámci režimu spravedlivé transformace InvestEU (pilíř 2 mechanismu pro spravedlivou transformaci), tj. zahrnuje projekty v regionech se schválenými plány transformace, ale také projekty ve prospěch těchto regionů, avšak pouze v případě, že financování mimo území, na něž se spravedlivá transformace vztahuje, je klíčové pro jejich transformaci. Úvěrový nástroj veřejného sektoru vytvořený v zájmu spravedlivé transformace má nabízet tyto preferenční podmínky financování na podporu investic veřejného sektoru ve prospěch

nejvíce postižených regionů. Bude rovněž zahrnovat poradenskou podporu s cílem pomoci vytvořit seznam plánovaných projektů.

Podpora poskytovaná v rámci úvěrového nástroje veřejného sektoru bude doplňovat produkty nabízené v rámci zvláštního režimu spravedlivé transformace InvestEU. Bude se vztahovat na projekty, které v dostatečné míře nevytvářejí tržní toky příjmů a které by bez dotace jinak nebyly financovány.

S příspěvkem z rozpočtu EU ve výši 1,5 miliardy EUR a s úvěry poskytnutými Evropskou investiční bankou ve výši 10 miliard EUR na vlastní riziko by úvěrový nástroj veřejného sektoru mohl v období 2021–2027 mobilizovat veřejné investice ve výši 25 až 30 miliard EUR. Odhad je odrazem klíče pro přidělování prostředků jednotlivým členským státům v rámci Fondu pro spravedlivou transformaci, jehož účelem je podporovat transformaci v dotčených regionech. Komise předloží legislativní návrh na vytvoření tohoto nového úvěrového nástroje veřejného sektoru v březnu 2020. Vzhledem k tomu, že se potřeby veřejného sektoru vyvíjejí, může Komise časem prozkoumat spolupráci s dalšími prováděcími partnery.

6.4. Technická pomoc a poradenská podpora

Spravedlivá transformace bude záviset nejen na dostupnosti prostředků na podporu investic, ale také na směřování těchto peněz do správných projektů. Pomoc bude členským státům a regionům poskytována prostřednictvím platformy pro spravedlivou transformaci, kterou bude spravovat Komise. Platforma vznikne na základě stávající platformy pro uhelné regiony procházející transformací, která již v celé EU podporuje regiony produkující fosilní paliva, aby dosáhly spravedlivé transformace, a rozšíří její činnost. Bude poskytovat technickou a poradenskou podporu pro vypracování územních plánů pro transformaci prostřednictvím sítě odborníků, která usnadní sdílení informací mezi členskými státy, regiony, Agenturami a zainteresovanými subjekty. Komise již v prvním čtvrtletí roku 2020 zveřejní výzvu k podávání žádostí v rámci programu na podporu strukturálních reforem, aby mohla být členským státům v případě potřeby nápomocna při přípravě jejich územních plánů pro transformaci. Mechanismus pro spravedlivou transformaci bude rovněž poskytovat poradenskou a technickou pomoc s použitím stejných prostředků, jak je popsáno v oddíle 5.1.2.

Komise bude mít tyto úkoly:

- společně se spolunormotvůrci pracovat na rychlém přijetí nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci a odpovídajících změn nařízení o společných ustanoveních,
- společně se skupinou EIB a jinými prováděcími partnery pracovat na provádění režimu spravedlivé transformace v rámci InvestEU, jakmile bude přijat,
- předložit nový legislativní návrh týkající se úvěrového nástroje veřejného sektoru ve spolupráci s EIB v březnu 2020,
- pomáhat členským státům a regionům při přípravě územních plánů pro transformaci,
- poskytovat technickou pomoc a poradenskou podporu s cílem vytvořit solidní seznam plánovaných projektů ve prospěch regionů, na něž se bude spravedlivá transformace vztahovat.

7. ZÁVĚRY A DALŠÍ KROKY

Investiční plán pro udržitelnou Evropu má zásadní význam pro mobilizaci investic, které jsou nezbytné k dosažení ambiciózních cílů stanovených v Zelené dohodě pro Evropu. Tím, že se Komise zavázala mobilizovat v příštím desetiletí prostřednictvím rozpočtu EU udržitelné investice ve

výši nejméně 1 bilionu EUR, stanovila velmi konkrétní cíl, jehož naplňování se bude sledovat. Plán rovněž zahrnuje závazek využít všechny příslušné politické nástroje k tomu, aby soukromí i veřejní investoři měli k dispozici rámec, který umožní v maximální možné míře udržitelné investice. Zahrnuje rovněž obnovený závazek poskytnout orgánům a předkladatelům projektů nezbytnou pomoc při plánování a provádění projektů. Vzhledem k rozsahu finančních potřeb je Komise odhodlána dále prozkoumat, jak mobilizovat dodatečné finanční prostředky k dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu.

Mechanismus pro spravedlivou transformaci, který je součástí plánu, pomůže zajistit, aby při přechodu k udržitelné budoucnosti nebyl nikdo opomenut. Regionům, jež jsou nejvíce vystaveny výzvám spojeným s transformací, bude v rámci tohoto úsilí poskytnuta finanční i administrativní podpora.

Úspěch investičního plánu pro udržitelnou Evropu bude záviset na tom, zda se do jeho provádění zapojí všechny zainteresované subjekty. Bude nezbytné, aby členské státy a Evropský parlament během jednání o nadcházejícím finančním rámci zachovaly vysoce ambiciózní cíl, který návrh Komise obsahuje. Je důležité, aby investiční společnost, včetně institucionálních investorů, bank, podpůrných institucí a fondů soukromého kapitálu, plně využila vznikající rámec pro udržitelné investice. Orgány členských států budou muset převzít aktivní úlohu při určování, podpoře a v případě potřeby i spolufinancování těchto investic.

Komise každý rok uspořádá summit o udržitelném investování, jehož se zúčastní všechny zainteresované subjekty. Tento summit bude příležitostí ke zhodnocení pokroku dosaženého v různých oblastech činností, které jsou součástí investičního plánu pro udržitelnou Evropu, a k určení konkrétních nových činností. Komise bude i nadále spolu se zainteresovanými partnery prověřovat další zdroje, jež by bylo možné mobilizovat k uspokojení dlouhodobých potřeb financování transformace, jakož i inovativní způsoby takové mobilizace. Kromě toho bude v souladu se závěry Rady z prosince 2019 pravidelně připravovat a předkládat posouzení environmentálních a socioekonomických dopadů transformace na klimatickou neutralitu a v případě potřeby i posouzení souvisejících investičních potřeb k řešení těchto dopadů.